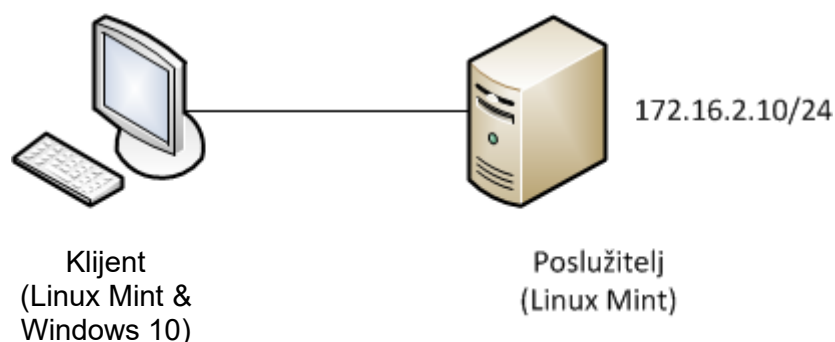

Nastavni predmet	KONFIGURIRANJE RAČUNALNIH MREŽA I SERVISA
Naslov jedinice	Vježba 10: Linux Mint kao poslužitelj FTP

CILJ VJEŽBE

Učenik će znati konfigurirati FTP rolu na Linux Mint distribuciji, kreirati korisnike za pristup poslužitelju putem FTP protokola te podesiti prava pristupa. Također će konfigurirati Linux Mint i Windows klijentska računala te FTP klijent s kojim će izvršiti prijenose potrebnih datoteka.

Adresa mreže: 172.16.2.0/24

IZVOĐENJE VJEŽBE

Sve postupke i dobivene rezultate po točkama zadataka zapisivati u bilježnicu.

Odgovoriti u bilježnicu na postavljena pitanja vezana uz ovu vježbu.

1. Inicijalne postavke

- 1) Pokrenuti VMware Workstation Pro
- 2) Postaviti snapshot u VMware-u za poslužitelj (Linux Mint) na **cleanInstall** da započnete čistu konfiguraciju FTP poslužitelja
- 3) Pokrenuti Poslužitelj (Linux Mint)

User : **osboxes.org**

Password : **osboxes.org**

- 4) Na Poslužitelju (Linux Mint) u Network adapter postavkama odaberite **NAT** kako bi mogli pristupiti internetu kod instalacije Linux Mint paketa nadogradnje.
- 5) Na Poslužitelju (Linux Mint) postavite tipkovnicu na **Croatia (Layout)** zbog prilagodbe tipkovnice hrvatskoj verziji (ostale tipkovnice možete obrisati).
- 6) U Terminalu upisati sljedeće naredbe:

```
$ sudo apt-get update
```

```
$ sudo apt-get install vsftpd
```
- 7) Nakon uspješne instalacije, mrežne postavke Poslužitelja u VMware-u podesiti na **Lan segment 1**.
- 8) U Advanced Network Configuration kod Linux Mint Poslužitelja podesiti statičku IP adresu računala odnosno DNS poslužitelja:
Advanced Network Configuration -> Edit -> IPv4 tab -> Manual -> Add -> Save
Address: 172.16.2.10 Netmask: 24 Gateway: PRAZNO zbog lokalne mreže

2. Konfiguracija FTP servisa

- 1) Prije bilo kakvih izmjena, kopirati ćemo originalnu konfiguracijsku datoteku:

```
$ sudo cp /etc/vsftpd.conf /etc/vsftpd.conf.orig
```
- 2) Otvoriti konfiguracijsku datoteku za uređivanje:

```
$ sudo nano /etc/vsftpd.conf
```
- 3) Izmijeniti postavke zapisa prema sljedećem:
  - Omogućiti osluškivanje na IPv4 priključnici:
listen=YES
  - Onemogućiti osluškivanje na IPv6 priključnici tako da zakomentirate:
#listen_ipv6=YES
  - Onemogućiti anonimni pristup:
anonymous_enable=NO
  - Omogućiti pristup lokalnim korisnicima:
local_enable=YES
  - Dopustiti postavljanje sadržaja korisnicima:
write_enable=YES
  - Omogućavanjem **chroot** za lokalne korisnike, ograničava se FTP korisnika samo na razinu njegovog FTP direktorija:

```
chroot_local_user=YES
```

- Unesite pozdravnu poruku, banner string:

```
ftpd_banner=Dobro došli na FTP servis!
```

- Potrebno je dodati sljedeće naredbe kako bismo za sve buduće korisnike omogućili automatsko pridjeljivanje home direktoriju:

```
user_sub_token=$USER
```

```
local_root=/home/$USER/ftp
```

- Omogućavamo kreiranje liste FTP korisnika:

```
userlist_enable=YES
```

```
userlist_file=/etc/vsftpd.userlist
```

```
userlist_deny=NO
```

- Stvara okruženje da možete imati prava za pisanje u ftp direktoriju:

```
allow_writeable_chroot=YES
```

Pohraniti izmjene i zatvoriti editor (Ctrl+X, Y, Enter).

- 4) Nakon izmjena u konfiguracijskoj datoteci, potrebno je ponovno pokrenuti servis:

```
$ sudo service vsftpd restart
```

- 5) Provjerite sintaksu spremljene konfiguracijske datoteke sljedećom naredbom:

```
$ sudo vsftpd /etc/vsftpd.conf
```

Ukoliko vam provjera vrati poruku:

```
500 OOPS: could not bind listening IPv4 socket
```

unesite komandu:

```
$ sudo netstat -tuln | grep :21
```

i ako dobijete odgovor:

```
tcp      0      0 0.0.0.0:21          0.0.0.0:*          LISTEN
```

servis **radi ispravno** jer sluša sve konekcije na portu 21.

3. Kreiranje korisnika i dodjela prava pristupa

- 1) Kreirajte korisnika "fifi":

```
$ sudo adduser fifi
```

- Kreirajte lozinku „fifi1234“ i ENTER kroz ostale opcije.
- Dodajemo kreiranog korisnika „fifi“ na listu FTP korisnika:

```
$ echo "fifi" | sudo tee -a /etc/vsftpd.userlist
```

- Provjera sadrži li lista očekivanog korisnika „fifi“:

```
$ cat /etc/vsftpd.userlist
```

Odgovor je kreirani korisnik:

```
fifi
```

2) Postavljanje direktorija za korisnika „fifi“

- Kreiramo direktorij i postavljamo prava nad direktorijem:

```
$ sudo mkdir /home/fifi/ftp
```

- Provjeriti prava nad **ftp** direktorijom:

```
$ sudo ls -ld /home/fifi/ftp (mora imati prava drwxr-xr-x)
```

```
drwxr-xr-x 3 fifi fifi 4096 Jan 25 16:04 /home/fifi/ftp
```

- Provjeriti prava nad **fifi** direktorijom:

```
$ sudo ls -ld /home/fifi (mora imati prava drwxr-xr-x)
```

```
drwxr-xr-x 5 fifi fifi 4096 Jan 25 13:46 /home/fifi
```

- Provjeriti prava nad **home** direktorijom:

```
$ sudo ls -ld /home (mora imati prava drwxr-xr-x)
```

```
drwxr-xr-x 5 root root 4096 Jan 25 13:39 /home
```

Ukoliko direktoriji nemaju navedena prava **drwxr-xr-x** uđite u **root** direktorij s **ovlastima** i napravite promjene prava za svaki direktorij:

```
$ sudo su
```

```
# chmod 755 /home/fifi/ftp
```

```
# chmod 755 /home/fifi
```

```
# chmod 755 /home
```

```
# exit
```

Ponovi provjeru prava nad direktorijima:

```
$ ls -ld /home
```

```
$ ls -ld /home/fifi
```

```
$ ls -ld /home/fifi/ftp
```

Što je ispisano na ekranu? Prepišite u bilježnicu i objasnite značenje zapisa definiranih prava.

- 3) Kreirajte poddirektorij (download/upload) **dupload** s pravima pisanja za korisnika (fifi-ja):

```
$ sudo mkdir /home/fifi/ftp/dupload
```

Postavljanje korisnika fifi-ja kao vlasnika nad direktorijem **dupload**, svim njegovim poddirektorijima i datotekama:

```
$ sudo chown -R fifi:fifi /home/fifi/ftp/dupload
```

Slijedećom naredbom provjerite postavljena prava nad poddirektorijom **dupload**:

```
$ sudo ls -la /home/fifi/ftp/dupload
```

Ukoliko niste dobili prava drwxr-xr-x ponovite prethodni postupak ulaskom u **root direktorij s root ovlastima i napravite te provjerite** nova prava nad direktorijem.

Što je ispisano na ekranu? Prepišite u bilježnicu i objasnite značenje zapisa definiranih prava za direktorij **upload**.

- 4) Kreirajte **testnu datoteku** za **preuzimanje**, otidite u direktorij **dupload**:

```
$ cd /home/fifi/ftp/dupload
```

```
$ sudo nano test_download.txt
```

I unesite sadržaj:

```
Ovo je test datoteka za download sa servera.
```

Pohraniti izmjene i zatvoriti editor (Ctrl+X, Y, Enter).

4. POSTAVLJANJE KLIJENTSKOG RAČUNALA LINUX MINT

U ovom dijelu ćemo pokrenuti Linux Mint klijentsko računalo na VMware-u, uspostaviti vezu sa serverom, te pokrenuti FTP klijent s kojeg ćemo preuzeti testnu datoteku **test_download.txt**, te ćemo kreirati i postaviti na server **test_upload.txt** datoteku.

- 1) Postaviti snapshot u VMware-u za klijenta (Linux Mint) na **cleanInstall** da započnete čistu konfiguraciju FTP klijenta
- 2) Pokrenuti Klijenta (Linux Mint)

User : **osboxes.org**

Password : **osboxes.org**

- 3) Na Poslužitelju (Linux Mint) u Network adapter postavkama odaberite **NAT** kako bi mogli pristupiti internetu kod instalacije Linux Mint paketa nadogradnje.
- 4) Na Poslužitelju (Linux Mint) postavite tipkovnicu na **Croatia (Layout)** zbog prilagodbe tipkovnice hrvatskoj verziji (ostale tipkovnice možete obrisati).
- 5) U Terminalu upisati sljedeće naredbe:

```
$ sudo apt-get update
```

```
$ sudo apt-get install ftp
```

- 6) Nakon uspješne instalacije, mrežne postavke Poslužitelja u VMware-u podesiti na **Lan segment 1**.
- 7) U Advanced Network Configuration kod Linux Mint Klijenta podesiti statičku IP adresu računala klijenta:

Advanced Network Configuration -> Edit -> IPv4 tab -> Manual -> Add -> Save

Address: **172.16.2.20** **Netmask:** **24** **Gateway:** **PRAZNO** zbog lokalne mreže

Provjerite jel Klijentov mrežni priključak **ens33** ima potrebnu IP adresu 172.16.2.20, subnet masku 255.255.255.0 i broadcast adresu 172.16.2.255. Server i klijent moraju biti u istoj mreži 172.16.2.x:

```
$ ifconfig
```

Provjerite jesu li Klijent i Poslužitelj povezani, pingajte Poslužitelj s Klijenta:

```
$ ping 172.16.2.10
```

Kreirajte na Klijentu u direktoriju /home/osboxes testnu datoteku za upload na server:

```
$ sudo nano /home/osboxes/test_upload.txt
```

I upišite sadržaj:

Ovo je testna datoteka za upload na server.

Snimite i izidite iz editora (Ctrl+X, Y, Enter).

8) Ukoliko je veza uspostavljena pokrenite FTP klijent u Terminalu s naredbom:

```
$ ftp -p 172.16.2.10
```

```
Name (172.16.2.10:osboxes):fifi
```

```
Password:fifi1234
```

Nakon prijave na FTP klijent, možeš koristiti FTP naredbe:

- **ls**: Prikazuje popis datoteka na poslužitelju.
- **cd**: Promjena direktorija
- **get ime_datoteke**: Preuzima datoteku s poslužitelja na klijenta.
- **put ime_datoteke**: Prenosi datoteku s klijenta na poslužitelj.
- **bye ili quit**: Prekida vezu s poslužiteljem.
- **lcd**: Mijenja direktorije lokalno na klijentu.
- **!pwd**: Provjerava direktorija lokalno na klijentu.

Koristeći naredbu **ls**, provjerite sadržaj direktorija i koristeći naredbu **get**, dohvatite postojeći sadržaj:

```
ftp> ls
```

```
drwxr-xr-x    2 1001      1001      4096 Jan 25 16:10 dupload
```

uđite u direktorij **dupload**:

```
ftp> cd dupload
```

izlistaje direktorij **dupload**:

```
ftp> ls
```

```
-rw-----    1 1001      1001      35 Jan 25 16:10 test_download.txt
```

```
ftp> get test_download.txt
```

```
local: test_download.txt remote: test_download.txt
```

```
229 Entering Extended Passive Mode (|||46308|)
```

```
150 Opening BINARY mode data connection for test_download.txt (35 bytes).
```

```
100% |*****| 35 146.06 KiB/s
```

```
00:00 ETA
```

```
226 Transfer complete.
```

```
35 bytes received in 00:00 (2.94 KiB/s)
```

```
ftp> put test_upload.txt
```

```
local: test_upload.txt remote: test_upload.txt
```

```
229 Entering Extended Passive Mode (|||44728|)
```

```
150 Ok to send data.
```

```
100% |*****| 35 82.16 KiB/s
```

```
00:00 ETA
```

```
226 Transfer complete.
```

```
35 bytes sent in 00:00 (3.50 KiB/s)
```

izađite iz FTP klijenta :

```
ftp> bye
```

Otiđite na Poslužitelj i uđite u direktorij i izlistajte ga:

```
$ cd /home/fifi/ftp/dupload
```

```
$ ls
```

Trebaju vam se pojaviti obje datoteke:

```
test_download.txt  test_upload.txt
```

Otiđite na Klijent i uđite u direktorij i izlistajte ga:

```
$ cd /home/osboxes
```

```
$ ls
```

Treba vam se pojaviti datoteka u direktoriju (datoteka će se pojaviti u tekućem direktoriju kada je napravljen download ili preuzimanje datoteke):

```
test_download.txt
```

5. POSTAVLJANJE KLIJENTSKOG RAČUNALA WINDOWS 10

U ovom dijelu ćemo pokrenuti Windows 10 klijentsko računalo na VMware-u, uspostaviti vezu sa serverom, te pokrenuti FTP klijent s kojeg ćemo preuzeti postojeću testnu datoteku

test_download.txt s Linux Mint servera, te ćemo kreirati i postaviti na server

win_test_upload.txt novu datoteku.

- 1) Postaviti snapshot u VMware-u za Klijenta (Windows 10) na **cleanInstall** da započnete čistu konfiguraciju FTP klijenta
- 2) Pokrenuti Klijent (Windows 10)

User : ne koristi se

Password : ne koristi se

- 3) Na Klijentu (Windows 10) u Network adapter postavkama odaberite **NAT** kako bi mogli pristupiti internetu kod instalacije FileZilla FTP klijenta.
- 4) Otvorite Microsoft Edge preglednik te na sve upite za customizaciju odgovorite s NE i završite postavljanje preglednika.
  - Otiđite na službeni site: <https://filezilla-project.org>
  - Preuzmite FileZilla FTP klijent: **Download FileZilla Client for Windows (64bit x86)**
  - Pokrenite i izvršite instalaciju FileZilla-e.
  - Ako dobijete upit tko može koristiti instalaciju FileZilla: **Anyone (all users)** te klikajte **Next do instalacije i na kraju pritisnite Finish**
- 5) Nakon uspješne instalacije, mrežne postavke Klijenta u VMware-u podesiti na **Lan segment 1**.
- 6) Na Klijentu Windows 10 postaviti statičku IP adresu:
  - Win + R > ncpa.cpl > Ethernet0 > Properties > Internet Protocol Version 4 (TCP/IPv4) > Properties

Postavi statičku IP adresu:

- Odaberi **Use the following IP address** i unesi sljedeće:
  - **IP address:** 172.16.2.30 (ili bilo koja slobodna IP adresa u tvojoj mreži 172.16.2.x).
  - **Subnet mask:** 255.255.255.0
  - **Default gateway:** Ostaviti prazno
- Klikni **OK**.

Postavi DNS servere (opcionalno):

- Ne treba postavljati.

Provjera IP adrese:

- Otvori **cmd** i upiši:

ipconfig

- Provjeri da li je statička IP adresa ispravno postavljena u odgovoru.

- Napravite ping Poslužitelja Linux Mint:

`ping 172.16.2.10`

Ako ste dobro konfigurirali sve postavke, Klijent i Poslužitelj su povezani i dobit ćete odgovore na naredbu ping.

7) Pokrenite FilleZilla FTP klijent:

1. Povezivanje na FTP Poslužitelj (Linux Mint) s FileZilla-om:

- Otvori FileZilla-u i unesi podatke za prijavu:
  - **Host:** `ftp://172.16.2.10` (IP adresa Linux Mint servera).
  - **Username:** `fifi`
  - **Password:** `fifi1234`
  - **Port:** `21` (standardni FTP port)
  - **Quickconnect**

2. Navigiraj do `dupload` direktorija:

- Na desnoj strani (remote server), navigiraj do `/home/fifi/ftp/dupload`.

3. Prenesi datoteku s FilleZilla FTP klijentom:

- Na lijevoj strani (lokalno računalo), otiđi u Downloads direktorij na Windows 10 Klijentu, prenesi s Poslužitelja Linux Mint datoteku `test_download.txt`.
- Sada kreiraj u Notepad-u `win_test_upload.txt` datoteku i u nju upiši „Ovo je `win_test_upload` datotetka koju postavljamo na server.“
- Prenesi datoteku `win_test_upload.txt` u direktorij `dupload` na serveru.

4. Provjeri prijenos:

- Nakon prijenosa datoteke će se pojaviti u direktoriju `dupload` na serveru i u direktoriju Downloads na Klijentu.

Čestitamo! Ovim ste uspješno završili vježbu i na pravom ste putu da postanete vrijedan tehničar za računalstvo.

8) Ugasite računala

ODGOVORITE NA PITANJA:

1. Koje su prednosti korištenja FTP poslužitelja?
2. Objasnite značenje opcije `chroot_local_user` u konfiguraciji.
3. Zašto je važno ograničiti prava pristupa direktorijima na FTP poslužitelju?
4. Kako biste provjerili funkcionalnost postavljenog FTP poslužitelja?